

Kádár Ferenc

„KÖVESSÉTEK HITÜKET”: GONDOLATOK EGY DOKTORI DOLGOZATRÓL*

* Dr. Hős Csaba a Sárospataki Református Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológiai és Keresztyén Nevelési Tudományok Intézetének tanársegéde. PhD- disszertációját annak egyik opponense, Dr. Kádár Ferenc méltatja.

Hős Csaba tanár úr 2018. júniusában védte meg doktori dolgozatát Budapesten, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán. Egy hosszú út, hatalmas kutatói munka fontos állomása volt ez a tudományos esemény. Érdemes megállni mellette, s felhívni a figyelmet elért eredményeire, s megfontolandó ajánlásaira.

A disszertáció címe: *Csikesz Sándor lelkipásztori eszményképének elemei a lelkipásztori munkában és lelkésznevelésben*. A szerző kettős célt akar elérni. Egyrészt bemutat egy jelentős XX. századi egyháztörténeti személyiséget, egy kiemelkedő gyakorlati teológust, másrészt e nagy teológusnak, Csikesz Sándornak az életművében rámutat egy fókuszpontra, a lelkipásztori eszményképre, s ezt kutatja, fejt ki és adja közre.

Csikesz Sándor 1886-ban született Drávafokon. Teológiai tanulmányait Budapesten végezte, de ösztöndíjasként Berlinben, Heidelbergben és Genfben is tanult. A segédlelkézi idő eltelte után a baranyai Kiscsány-Oszi társsegyházközségének lelkésze lett, s hűséggel végezte szolgálatát a végeken, kemény körülmények között. Az I. világháború idején megpróbálta magát a táborigényekben is. 1922-től a Debreceni Tudományegyetem Hittudományi Karára hívták meg. Közel két évtizeden keresztül végezte professzori munkáját, a leendő lelkészek nevelését, elsősorban gyakorlati teológiai tárgyakat oktatva. Teológiai jegyzeteket nem adott ki, a diákjai jegyzetelték az óráin elhangzottakat, e jegyzetkből kiderül, hogy milyen széleskörű tudással bírt, s milyen erőteljes volt a gyakorlat iránti elkötelezettsége. Lelekészként, tanárként és a Teológia vezetőjeként is a közösségért élt, egyházpolitikai és közéleti munkája mindvégig kiemelte őt kortársai közül. Debrecenben halt meg 1940-ben.

Hős Csaba a kutatások során a csikeszi életmű egy igen sarkalatos vonatkozását vizs-

gálja. Ő maga úgy fogalmazza ezt meg, hogy Csikesz lelkipásztori eszményképének kritikai összegzésére vállalkozik. Felfedezi, hogy a neves teológus számára mindig kiemelkedő kérdés volt, hogy mi a lelkipásztorkodás lényege, hogyan lehet valaki „jó” lelkipásztor, milyen elvárások, indíttatások és szükségletek határozzák meg azt, hogy valaki helyesen értelmezze és végezze ezt a munkát. Úgy gondolja, hogy ha mindezeket a kérdéseket megvizsgálja az előttünk járt nemzedék neves tagjának életművében, azzal inspirációt nyer és ad másoknak is a lelkipásztori hivatás és szolgálat mai megértéséhez és újragondolásához.

E kérdések vizsgálatát Hős Csaba a csikeszi életmű homiletikai vonatkozásával kezdi. Megállapítja, hogy a nagy előd felfogása szerint eszményi igehirdető csak az lehet, aki számára Jézus Krisztus igehirdetése a kiindulópont. Korát megelőzve fogalmaz meg kritikát a retorika mindenhatóságával szemben, s hangsúlyozza az evangéliumhirdetés elsőbbségét, valamint a textusszerűség és a gyakorlatiasság fontosságát. A liturgika területén pedig azt tanítja, hogy a lelkipásztor akkor lehet eszményi liturgussá, ha istentiszteleti szolgálatát, annak minden részletét Isten és a gyülekezet találkozásának („egyesülésének”) rendeli alá. Ehhez biblikus, kálvinista, hitvallásos istentisztelet felfogás vezethet el.

Csikesz Sándor stratégiai fontosságú tudományként tekintett a valláspedagógiára. Úgy vélte, hogy a lelkipásztor akkor lehet eszményi valláspedagógus, ha ismeri és megfelelő bölcsességgel használja is kora pedagógiai eszközeit, de igazi célja a krisztusi élet „beoltása” a tanítványok lelkébe. Hasonlóképpen vélekedett a misszió és gyülekezetépítés területeiről. A lelkipásztor ilyen irányú munkája akkor lehet jó, eszményi, ha azt az Ige szolgálataként, a tanítvánnyá tétel parancsának való engedelmességgel végzi.

A következő részekben a szerző ujjhegyre szedi a csikeszi életműben fellelhető azon tanításokat, amelyek a lelkipásztori eszménykép közösségi elemeiről szólnak. Ezek Csikesz tanításának ekkleziaszintikai és szociológiai kitekintései, amelyekben hasznos tanácsokat ad arra nézve, hogy miként lehet megelőzni a lelkipásztor magányosságát, és megélni a közös szolgálat megtalálásának örömét a gyülekezetben, a szolgáló- és munkatársi körben.

A szerző a csikeszi életmű lelkipásztori eszményképe elemeinek vizsgálata során fontos következtetésekre jut, ezekből az alábbiakban utalunk néhányra.

Az egyház életében elkerülhetetlenül szükség van egy átgondolt, stabil lelkipásztori eszményképre. Ha nem igyekszünk tisztában lenni a lelkipásztori identitás és szolgálat kritériumaival, akkor sem a jelenben, sem a jövőre nézve nem tudjuk jól megfogalmazni, és ami még fontosabb, végezni ezt a szolgálatunkat. A lelkipásztori eszményképnek kizárólag teológiai alapokon kell nyugodnia, más szavakkal, csak a Szentírás zsinórmértéke alapján lehet beszélnünk erről a szent szolgálatról. Így a jól megfogalmazott lelkipásztori eszményképnek mindenek felett a Szentírás a kötött eleme, de emellett a reformatori teológia felismerései és hangsúlyai is nagy súllyal esnek a latba az eszménykép megfogalmazásakor. Vannak viszont változó, korhoz kötött elemek is, hiszen a lelkipásztorságról való elképzelések, elvárások koronként

részben változhatnak is. Ugyanakkor ezeket a változó elemeket újra és újra a Kijelentés fényében, és a reformátori teológia bizonyosságával kell megvizsgálni.

A lelkipásztori eszményképnek hatása van az egyház életére. Egy jól, körültekintően megfogalmazott lelkészkép segíthet abban, hogy a gyülekezetek, illetve a lelkipásztori szolgálattal kapcsolatban állók se túl sokat, se túl keveset ne várjanak el a lelkipásztoroktól, és ne állítsanak e szolgálattal szemben idegen, bibliátlan feltételeket. Egy másik hasonló terület a lelkészképzés, ahol a lelkipásztori eszménykép szerepe nagyon fontos. Csikesz azért igyekezett annyira részletes tanítást adni a lelkipásztorság sokoldalú kérdésköréről, mert tudta, hogy biblikus, hitvallásos lelkipásztori eszménykép nélkül nincsen lelkészképzés. A teológiai oktatás és nevelés célját, kimenetét határozza meg egy ilyen lelkészkép, amelyben az elmélet és gyakorlat megtalálja a maga természetes arányát.

Nem könnyű feladat egy ilyen nagy anyagot felölelő, 225 oldalas dolgozat értékelése. Azt mindenképpen meg kell jegyeznünk, hogy ez a kutatás és az anyag feldolgozása hiánypótló alkotás. Lelkületét tekintve pedig mindvégig biblikus és hitvallásos alapokon áll. Elméleti felkészültsége és gyakorlati nyitottsága egyszerre mutatkozik meg. Egyház- és gyülekezet-kritikája valóságos és mindig jobbító szándékú. Mindezekben méltó követője Csikesz Sándornak, akit számunkra bemutat.

Sokat idézzük a Zsid 13,7-et: *„Ne feledkeztek meg vezetőitekről, akik az Isten igéjét hirdették nektek. Figyeljétek életük végére, és kövessétek hitüket.”* Hős Csaba tanár úr ennek az igei felszólításnak is engedve állította eléink a közel egy évszázada előttünk járt nemzedék kiemelkedő lelki vezetőjét, akinek élete és hite követendő példánk lehet.

Ugyanakkor meg vagyok győződve afelől, hogy ennek a dolgozatnak van egy másik, a teológia tudományát meggazdagító értéke is. Hős Csaba azzal, hogy megtalálta és újraértelmezte Csikesz Sándor életművének fókuszpontját, a lelkipásztori eszményképet, letette egy modern, aktuális, ma művelhető pasztorálteológia alapjait. Ilyen munkát sem a mi nemzedékünkben, sem az előttünk járóban nem végzett el senki. Köszönet érte!

1963. Magyarország, Budapest IX. Kálvin tér, a református templom bejárata. Iratmissziós anyagok.
(Forrás: Fortepan, képszám: 100739.)

SZEMLE

NAGY KÁROLY ZSOLT

1963. Magyarország, Miskolc, avasi református temető, kilátás a városra.
(Forrás: Fortepan, képszám: 46420.)